

LIETUVIŠKOS KALCIO AMONIO SALIETROS (TOLIAU – KAN), LIETUVIŠKŲ AZOTO TRĄŠŲ SU PRIEDAIS SANDĖLIAVIMO SĄLYGOS:

1.1. Šaltuoju metų periodu (nuo rugsėjo 15 d. iki balandžio 15 d.) sufasuotas produktas gali būti sandėliuojamas sandėliuose arba lauke aikštelėse, nefasuotas produktas gali būti sandėliuojamas tik sandėliuose. Šaltuoju metų periodu nefasuoją produktą sandėliuoti lauke neleidžiama.

1.2. Šiltuoju metų periodu (nuo balandžio 15 d. iki rugsėjo 15 d.) tiek sufasuotas, tiek nefasuotas produktas gali būti sandėliuojamas tik sandėliuose. Šiltuoju metų periodu jo neleidžiama sandėliuoti lauke ar po tentais, kad nesusidarytų “šiltnamio efektas”.

1.3. Sąlygos produkto sandėliavimui sandėliuose:

1.3.1. Sandėliai turi būti uždari, dengti (stogo dangoje negali būti skaidrių intarpų ar švieslangių), sausi, vėdinami ir švarūs.

1.3.2. Sandėlio patalpa turi būti vieno aukšto, be rūšio ar pusrūšio. Vieną kartą metuose sandėlio patalpa turi būti ištuštinama, kruopščiai išvalomi trąšų likučiai nuo sandėlio grindų.

1.3.3. Sandėliuose turi būti palaikoma ne aukštesnė kaip 30 °C temperatūra.

1.3.4. Produkto sandėliuose turi būti numatyta natūrali ventiliacija, kuri ne darbo metu keistų patalpoje orą ne mažiau kaip vieną kartą per valandą. Darbo metu turi būti įjungžiama mechaninė ventiliacija. Jos intensyvumas apskaičiuojamas įvertinant, kad nebūtų viršytas kenksmingųjų medžiagų kiekis patalpos ore darbo metu.

1.3.5. Jeigu nėra griežtesnių tos šalies reikalavimų, sandėlyje vienu metu leidžiama laikyti ne daugiau kaip 1249 t azoto trąšų su priedais. Didesni azoto trąšų su priedais kiekiai gali būti sandėliuojami objektuose, kuriuose pagal Direktyvą 2012/18/ES vykdomi pavojingiems objektams taikomi reikalavimai. Leidžiama azoto trąšų su priedais sandėliuoti nuo 1250 t imtinai iki 5000 t, jei objektas pagal kvalifikacinį sandėliuojamo produkto kiekį atitinka žemesnės pakopos reikalavimus. Leidžiama azoto trąšų su priedais sandėliuoti nuo 5000 t ir daugiau, jei objektas pagal kvalifikacinį sandėliuojamo produkto kiekį atitinka aukštesnės pakopos reikalavimus **[šis punktas taikomas tik azoto trąšoms su priedais. KAN‘ui netaikomas]**.

1.3.6. Produkto krūvų ir rietuvių dydis sandėlyje turi atitikti šalies nacionalinius teisės aktų reikalavimus.

1.3.7. Nefasuoto produkto krūvų arba sufasuoto produkto rietuvių aukštis sandėlyje turi būti toks, kad nuo jų viršaus iki sandėlio statybinių konstrukcijų ir lempų laikiklių liktų mažiausiai 1 m atstumas. Tai reikalinga tam, kad produkto nepaveiktų šiluma (taip pat ir trinties šiluma) ir kad jis nebūtų užterštas.

1.3.8. Sandėliuose aplink kiekvieną sufasuoto produkto rietuvę turi būti paliktas mažiausiai 1 metro pločio tarpas (įskaitant ir nuo pastato sienų). Sandėlių viduje tarp visų sufasuoto produkto rietuvių ir nefasuoto produkto krūvų ir tarp visų sufasuoto produkto rietuvių turi būti palikti priešgaisriniai ir avariniai transporto priemonių važiavimo takai, kurie turi būti ne mažiau kaip 0,5 metro platesni už transporto priemonę, tačiau ne siauresni kaip 3 metrai.

1.3.9. Sandėliuojant nesupakuotą produktą, sandėliavimo patalpa gali būti padalinta į keletą patogios formos ir matmenų skyrių. Jų dydis, forma ir kiti parametrai turi atitikti šalies nacionalinius teisės aktų reikalavimus.

1.3.10. Sufasuoto produkto didmaišiai sandėlyje laikomi sukrauti ant plokščiųjų padėklų, neturinčių išlindusių vinių, medvaržčių, medienos atplaišų ar kitų aštrių daiktų, galinčių pažeisti didmaišį.

1.3.11. Paprastai produktas kraunamas į sandėlį 30 – 55 °C temperatūros. Aukštesnės kaip 55 °C temperatūros turi būti išvengiama, siekiant, kad produktas nesusigulėtų.

1.3.12. Produktas yra higroskopiškas, todėl jis, laikomas krūvoje nesupakuotas, gali iš oro sugerti drėgmę. Turi būti imamas tinkamų apsaugos priemonių, siekiant produktą apsaugoti nuo drėgmės. Tai gali būti pasiekama uždengiant produkto krūvas vandeniui nepralaidžia plėvele. Sandėlio durys kiek įmanoma turi būti laikomos uždarytos.

1.3.13. Yra GRIEŽTAI DRAUDŽIAMA naudoti sprogmenis produkto krūvų, kurios sukibo į gabalus, suskaldymui. Sukibęs produktas gali būti susmulkinamas mechaninėmis priemonėmis.

1.4. Sąlygos produkto sandėliavimui lauke aikštelėse:

1.4.1. Aikštelės turi būti su kieta danga.

1.4.2. Sufasuotas produktas lauke aikštelėse turi būti laikomas sukrautas rietuvėmis.

1.4.3. Sufasuotą produktą, sukrautą rietuvėmis, sandėliuojant lauke aikštelėse trąšų rietuvės turėtų būti dedamos ant padėklų, taip sumažinant apatinių maišų sudrėkimo galimybę bei sumažinant išbrokuotos produkcijos kiekį.

1.4.4. Lauke aikštelėse laikomo produkto kiekis, rietuvių dydis, atstumai tarp jų turi atitikti šalies nacionalinius teisės aktų reikalavimus.

1.4.5. Sufasuotą produktą laikant lauke aikštelėse, visais atvejais jis turi būti laikomas ne aukštesnėje kaip 30 °C temperatūroje (tik šaltuoju metų laiku, kai aplinkos temperatūra žemesnė kaip 30 °C), apsaugotas nuo tiesioginių atmosferos kritulių, drėgmės (lietaus, sniego, kad pakuotė nebūtų vandenyje ir vanduo ant jos nesikaupytų) ir tiesioginių saulės spindulių.

1.5. Sąlygos produkto leidžiamam krauti eilių skaičiui:

1.5.1. Šaltuoju metų periodu (nuo rugsėjo 15 d. iki balandžio 15 d.) KAN ir azoto trąšos su priedais, sufasuotos į didmaišius po 500 kg ir sandėliuojant rietuvėse, negali būti kraunamos vienos ant kitų daugiau kaip 4 eilėmis. Naudojant didesnius (iki 750 kg imtinai) maišus vienos ant kitų kraunamų eilių skaičius turi būti ne didesnis kaip 3. Naudojant 1000 kg maišus vienos ant kitų kraunamų eilių skaičius turi būti ne didesnis kaip atitinkamai – 2 (azoto trąšoms su priedais) ir 2 eilėmis (KAN). Taip sandėliuojant galimas trąšų sukibimas į lengvai subyrančius gabalus. Leidžiama azoto trąšas su priedais, sufasuotas į didmaišius po 1000 kg ir sandėliuojant rietuvėse, Klaipėdos uoste ne ilgiau kaip vieną mėnesį sandėliuoti kraunant maišus vieną ant kito ne daugiau kaip 3 eilėmis.

1.5.2. Šiltuoju metų periodu (nuo balandžio 15 d. iki rugsėjo 15 d.) KAN ir azoto trąšos su priedais, sufasuotos į didmaišius po 500 kg ir sandėliuojant rietuvėse, negali būti kraunamos vienos ant kitų daugiau kaip atitinkamai - 3 (KAN) ir 4 eilėmis (azoto trąšos su priedais). Naudojant didesnius (iki 750 kg imtinai) maišus, vienos ant kitų kraunamų eilių skaičius turi būti ne didesnis kaip 3. Naudojant 1000 kg maišus vienos ant kitų kraunamų eilių skaičius turi būti ne didesnis kaip 2. Taip sandėliuojant galimas trąšų sukibimas į lengvai subyrančius gabalus.

1.6. Sąlygos produkto sandėliavimui su kitais produktais:

1.6.1. Sufasuotą ir nefasuotą produktą laikant vienoje patalpoje su kitomis nesprogiomis ir nedegiomis sufasuotomis ir nefasuotomis kietomis mineralinėmis trąšomis, jis turi būti apsaugotas nuo galimybės susimaišyti.

1.6.2. Tarp sufasuoto produkto rietuvių ir nefasuoto produkto krūvų turi būti paliekamas pakankamas atstumas, kad produktas nebūtų užterštas kitomis medžiagomis.

1.6.3. Jeigu toje pačioje patalpoje ar vietoje su produktu sandėliuojamas karbamidas, turi būti numatyta, kad jie nebūtų sandėliuojami greta ir neturėtų sąlyčio. Produkto ir karbamido sandėliavimas turi būti organizuojamas taip, kad jie negalėtų užteršti ar paveikti vienas kito, net ir gaisro atveju.

1.6.4. Produktas turi būti laikomas atskirai nuo bet kokių kaitinimo ar šilumos šaltinių ar liepsnos, saugomas nuo degių medžiagų, reduktorių, rūgščių, šarmų, sieros, chloratų, chloridų, chromatų, nitritų, permanganatų, metalų miltelių (ypač cinko), medžiagų, kurių sudėtyje yra vario, nikelio, kobalto, cinko ar jų lydinių. Vengti produkto saugojimo karštos patalpose ar saulės atokaitoje, produkto pakuotės pažeidimo, drėgmės į produktą patekimo, užteršimo nesuderinamomis medžiagomis (trąšomis ir kitomis medžiagomis, kurių sudėtyje yra elementinės sieros, karbamido, NPK, NP ir/arba NK trąšų karbamido pagrindu), tepalais, aliejais, riebalais, degiomis medžiagomis, kitomis žemės ūkyje naudojamomis medžiagomis ar mišiniais (pvz. pesticidais, dezinfekavimo priemonėmis, herbicidais).

Ūkiuose, naudojančiuose šias trąšas, turi būti užtikrinta, kad jos nebus sandėliuojamos kartu su šienais, šiaudais, mediena, javais, dyzeliniu kuru, tepalais.

1.6.5. Turi būti imamasi atsargumo priemonių, kad būtų išvengta netyčinio skirtingų trąšų produktų susimaišymo, net jei jie nėra klasifikuojami kaip pavojingi. Tokio netyčinio sumaišymo metu gali susimaišyti nesuderinamos medžiagos, tame tarpe ir klasifikuojamos kaip pavojingos, su nenusipėjamomis savybėmis.

1.6.6. Laikantis pagrindinio principo, kad gaisro atveju kartu sandėliuojami produktai neturi užteršti ar paveikti vienas kito, tam tikrais atvejais yra visiškai adekvatu aplink sandėliuojamą produktą palikti pilnai tuščias erdves.

1.7. Kitos sąlygos visoms sandėliavimo vietoms:

1.7.1. Produkto didmaišiai laikomi vertikaliaje padėtyje.

1.7.2. Sandėliuojant uostuose, sufasuoti trąšų maišai/rietuvės turėtų būti dedami ant padėklų, taip sumažinant apatinių maišų sudrėkimo galimybę bei sumažinant išbrokuotos produkcijos kiekį.

1.7.3. Produkto sandėliavimo zona pas gamintoją, uoste, pas platintojus ir galutinius naudotojus turi būti neprieinama leidimo neturinčiam personalui. Gerai matomose produkto sandėliavimo zonos vietose turi būti iškabinti perspėjimai „Įėjimas tik su leidimais“ bei kiti produkto sandėliavimo reikalavimai.

1.7.4. Produkto sandėliavimo zonoje draudžiama rūkyti, draudžiama atvira liepsna, elektriniai šildytuvai su atviromis spinduliavimo gijomis. Nelaikyti produkto ten, kur ją gali paveikti bet koks šilumos ar kaitinimo šaltinis. Gerai matomose produkto sandėliavimo zonos vietose turi būti iškabinti perspėjimo ženklai „Rūkyti draudžiama“.

1.7.5. Per produkto sandėliavimo zoną netransportuoti degių medžiagų.

1.7.6. Produkto sandėliuose ir kitose sandėliavimo zonose nevykdyti veiklos, kuri nėra tiesiogiai susijusi su sandėliavimo zona (pvz.: transporto priemonių techninė priežiūra ar įrangos remontas).

1.7.7. Produkto sandėlio grindų valymui nenaudoti organinių medžiagų (pvz.: pjuvenų), naudoti neorganinius absorbentus (pvz.: klintis, smėlį, dolomitą, gipsą).

1.7.8. Tvarkymo metu nubyrėjęs produktas turi būti sušluotas ir saugiai pašalintas. Turi būti užtikrinama, kad tarpai tarp krūvų būtų švarūs.

1.7.9. Nelaikyti produkto greta sprogmenų. Jei sprogmenys laikomi toje pačioje vietoje kaip produktas, jie turi būti laikomi griežtai laikantis nacionalinių teisės aktų reikalavimų sprogmenims.

1.7.10. Šio produkto įsigijimą, įvežimą, laikymą ar naudojimą plačiojoje visuomenėje riboja Reglamentas (ES) 2019/1148. Apie visus įtartinus sandorius ir reikšmingus dingimo atvejus bei vagystes turėtų būti pranešama atitinkamam nacionaliniam ryšių palaikymo centrui. Žr.

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/protection/legislation-chemicals-used-home-made-explosives_en

1.7.11. Be čia pateikiamų produkto sandėliavimo sąlygų turi būti laikomasi Europos trąšų gamintojų asociacijos „Fertilizers Europe“ išleisto dokumento „Birių mineralinių trąšų sandėliavimo, tvarkymo ir transportavimo gairės“ (2007 m.) rekomendacijų.

1.8. KAN ir azoto trąšų su priedais, sandėliuojamų sandėliuose, garantinis terminas yra 12 mėnesių nuo pagaminimo datos, sandėliuojamų lauke – 10 mėnesių nuo pagaminimo datos.